

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (четвърти състав)

11 септември 2019 година *

„Преюдициално запитване — Принципи на правото на Съюза — Процесуална автономия — Принципи на равностойност и ефективност — Принцип на правната сигурност — Сила на пресъдено нещо — Възстановяване на такси, събрани от държава членка в нарушение на правото на Съюза — Влязло в сила осъдително решение за плащането на такса, несъвместима с правото на Съюза — Искане за отмяна на такова съдебно решение — Срок за подаване искане“

По дело C-676/17

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Curtea de Apel Ploiești (Апелативен съд Плоещ, Румъния) с акт от 5 октомври 2017 г., постъпил в Съда на 1 декември 2017 г., в рамките на производство по дело

Oana Mădălina Călin

срещу

Direcția Regională a Finanțelor Publice Ploiești — Administrația Județeană a Finanțelor Publice Dâmbovița,

Statul Român — Ministerul Finanțelor Publice,

Administrația Fondului pentru Mediu,

СЪДЪТ (четвърти състав),

състоящ се от: М. Vilaras, председател на състава, К. Jürimäe (докладчик), D. Šváby, S. Rodin и N. Piçarra, съдии,

генерален адвокат: М. Bobek,

секретар: R. Șereș, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 28 ноември 2018 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за румънското правителство, първоначално от R.-H. Radu, С.-М. Florescu и R. I. Hațieganu, в качеството на представители, впоследствие от С.-R. Canțâr, С.-М. Florescu и R. I. Hațieganu, в качеството на представители,

* Език на производството: румънски.

– за Европейската комисия, от А. Armenia и С. Perrin, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 5 февруари 2019 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване е за тълкуване на член 4, параграф 3 ДЕС, член 110 ДФЕС, членове 17, 20, 21 и 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“), както и на принципите на лоялно сътрудничество, равностойност, ефективност и правна сигурност.
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор на г-жа Oana Mădălina Călin с Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Ploiești — Administrația Județeană a Finanțelor Publice Dâmbovița (Регионална генерална дирекция „Публични финанси“ Плоещ — окръжна администрация за публични финанси Дъмбовица, Румъния), Statul Român — Ministerul Finanțelor Publice (румънската държава, представлявана от Министерство на публичните финанси) и Administrația Fondului pentru Mediu (администрацията на Фонда за околна среда, Румъния) по повод молба за отмяна на влязло в сила съдебно решение, с което се обявява за недопустима поради просрочие молбата за отмяна на друго влязло в сила съдебно решение, с което г-жа Călin е осъдена да заплати екологична таксова марка, впоследствие обявена за несъвместима с правото на Съюза.

Правна уредба

- 3 Член 21 от Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 (Закон № 554/2004 за административното производство) от 2 декември 2004 г. (*Monitorul Oficial al României*, част I, брой 1154 от 7 декември 2004 г.), озаглавен „Извънредни способности за защита“, е предвиждал:

„(1) Срещу необжалваемите и неоттеглими решения на административните съдилища могат да се подават молбите за отмяна, предвидени в Гражданския процесуалния кодекс.

(2) Влезлите в сила съдебни решения подлежат на отмяна, освен на основанията, предвидени в Гражданския процесуален кодекс, и когато нарушават принципа на предимство на правото [на Съюза], закрепен в член 148, параграф 2 във връзка с член 20, параграф 2 от публикуваната наново Конституция. Молбата за отмяна се подава в петнадесетдневен срок от връчването, което в отклонение от член 17, параграф 3 се прави по надлежно мотивирано искане на страната в петнадесетдневен срок от постановяване на решението. По молбата за отмяна съдът се произнася спешно и с предимство, не по-късно от шестдесет дни от завеждането ѝ“.

- 4 От акта за преюдициално запитване следва, че член 21, параграф 2, второ изречение от Закон № 554/2004 е обявен за противоконституционен с решение № 1609/2010 на Curtea Constituțională (Конституционен съд, Румъния) от 9 декември 2010 г.
- 5 По същество запитващата юрисдикция сочи, че само член 21, параграф 2, първо и трето изречение от Закон № 554/2004 продължават да пораждаат правни последици. За сметка на това второто изречение от тази разпоредба, отнасящо се до срока за подаване на молба за отмяна, вече не произвежда правни последици.

- 6 С Решение № 45/2016 от 12 декември 2016 г., публикувано в *Monitorul Oficial al României* на 23 май 2017 г., Înalta Curte de Casație și Justiție (Върховният касационен съд, Румъния) постановява, че срокът, в който може да бъде подадена молба за отмяна на основание член 21, параграф 2 от Закон № 554/2004, е едномесечен и тече от датата на връчване на влязлото в сила съдебно решение, чиято отмяна се иска.
- 7 Член 509 от Codul de procedură civilă (Граждански процесуален кодекс), озаглавен „Предмет и основания за отмяна“, предвижда в параграф 1:

„(1) Отмяната на решение по съществото на спора или на решение, което обсъжда спора по същество [...], може да бъде поискана, ако:

[...]

11. след като решението е влязло в сила, Curtea Constituțională (Конституционният съд) се е произнесъл по повдигнато възражение по това дело, като е обявил за противоконституционна разпоредбата, за която се отнася възражението“.

- 8 Член 511, параграф 3 от Гражданския процесуален кодекс, озаглавен „Срок за подаване“, гласи:

„За основанията по член 509, параграф 1, точки 10 и 11 срокът е три месеца от датата на публикуване на решението на Европейския съд по правата на човека или решението на Curtea Constituțională (Конституционен съд) в *Monitorul Oficial al României*, част I“.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

- 9 На 12 април 2013 г. г-жа Călin, румънска гражданка, закупува употребявано моторно превозно средство от Германия. Serviciul Public Comunitar Regim Permisi de Conducere și Înmatriculare a Vehiculelor Târgoviște (Държавната служба за свидетелствата за управление и регистрацията на превозни средства Търговище, Румъния) поставя като условие за регистрацията на автомобила в Румъния заплащането на екологичната таксова марка за моторните превозни средства в размер на 968 RON (румънски леи) (около 207 EUR). Г-жа Călin заплаща сумата.
- 10 Г-жа Călin предявява пред Tribunalul Dâmbovița — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal (Окръжен съд Дъмбовица, второ гражданско отделение — данъчно-административни спорове, Румъния) иск за възстановяване на сумата, тъй като облагането с такава екологична таксова марка е несъвместимо с правото на Съюза.
- 11 С решение от 15 май 2014 г. този съд отхвърля иска.
- 12 На 28 април 2015 г. г-жа Călin внася в същия съд първа молба за отмяна на посоченото решение, като се позовава на решение от 14 април 2015 г., Manea (C-76/14, EU:C:2015:216), в което Съдът приел, че екологичната таксова марка е била въведена в нарушение на правото на Съюза. Молбата за отмяна е отхвърлена с решение от 16 юни 2015 г.
- 13 На 17 август 2016 г. г-жа Călin внася в Tribunalul Dâmbovița — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal (Окръжен съд Дъмбовица, второ гражданско отделение — данъчно-административни спорове) втора молба за отмяна на решението от 15 май 2014 г. Тази молба се основава на решение от 9 юни 2016 г., Budișan (C-586/14, EU:C:2016:421), както и на член 21, параграф 2 от Закон № 554/2004, който трябвало да позволява отмяната на влезли в сила съдебни решения, постановени в нарушение на правото на Съюза. С решение от 11 октомври 2016 г. посоченият съд уважава молбата за отмяна и постановява връщане на стойността на екологичната таксова марка ведно с лихви.

- 14 Регионална генерална дирекция „Публичните финанси“ Пloeщ — окръжна администрация за публични финанси Дъмбовица, обжалва това решение пред Curtea de Apel Ploiești (Апелативен съд Пloeщ, Румъния).
- 15 С решение от 16 януари 2017 г. посоченият съд отменя решението на Tribunalul Dâmbovița — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal (Окръжен съд Дъмбовица, второ гражданско отделение — данъчно-административни спорове) от 11 октомври 2016 г., като приема, че втората молба за отмяна е внесена след изтичането на едномесечния срок, който тече от датата на връчване на влязлото в сила решение, чиято отмяна се иска. Този срок, който произтича от Решение № 45/2016, обвързва всички румънски съдилища от момента на публикуване на това решение в *Monitorul Oficial al României*. Решението, чиято отмяна се иска, е било връчено на г-жа Călin на 26 май 2014 г., а молбата за отмяна е подадена на 17 август 2016 г.
- 16 Спорът по главното производство е по молбата за отмяна на решението от 16 януари 2017 г., подадена от г-жа Călin пред запитващата юрисдикция. Молбата се основава, от една страна, на нарушение на принципа на недопускане на обратното действие на закона, тъй като решение от 9 юни 2016 г., Budișan (C-586/14, EU:C:2016:421), е постановено, след като националното решение, чиято отмяна се иска, е влязло в сила. От друга страна, посочената молба сочи като основание нарушение от страна на Curtea de Apel Ploiești (Апелативен съд Пloeщ) на принципа на лоялно сътрудничество, гарантиран в член 4, параграф 3 ДФЕС.
- 17 При тези обстоятелства запитващата юрисдикция изпитва съмнения относно съвместимостта на Решение № 45/2016 с принципа на правната сигурност и с принципа на лоялно сътрудничество, както и с принципите на равностойност и ефективност.
- 18 Във връзка с това тя подчертава, че обстоятелствата по спора в главното производство се различават от обстоятелствата, по които е постановено решение от 6 октомври 2015 г., Târșia (C-69/14, EU:C:2015:662), в което Съдът приел, че правото на Съюза допуска липсата на производство за отмяна на влязло в сила съдебно решение, когато това решение се окаже несъвместимо с тълкуване на правото на Съюза. Запитващата юрисдикция сочи, че за разлика от това дело в главното производство е налице възможност за отмяна на влязло в сила национално съдебно решение, постановено в нарушение на правото на Съюза.
- 19 Тази юрисдикция припомня, че когато възстановяването на неоснователно събрани национални такси не е уредено в правото на Съюза, съгласно принципа на процесуална автономия държавите членки следва да определят процесуалните правила за съдебните производства, предназначени да гарантират защитата на правата, които данъчнозадължените лица черпят от правото на Съюза. Тези процесуални правила обаче трябвало във всички случаи да са в съответствие с принципа на лоялно сътрудничество, с принципите на равностойност и ефективност, както и с принципа на правната сигурност.
- 20 В случая член 21, параграф 2 от Закон № 554/2004 не предвиждал никакъв срок за подаване на молба за отмяна, а такъв произтичал само от Решение № 45/2016.
- 21 Същевременно запитващата юрисдикция сочи, че прилагането на този срок щяло да доведе до невъзможност на г-жа Călin да бъде възстановена събраната в нарушение на правото на Съюза такса. Г-жа Călin не разполагала с никакъв друг национален процесуален способ, за да получи възстановяване на тази такса.

- 22 При тези условия запитващата юрисдикция решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Следва ли член 4, параграф 3 ДЕС, който се отнася до принципа на лоялно сътрудничество, членове 17, 20, 21 и 47 от [Хартата], член 110 ДФЕС, принципът на правната сигурност и принципите на равностойност и ефективност, произтичащи от принципа на процесуална автономия, да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, съответно член 21, параграф 2 от [Закон № 554/2004], съобразно тълкуването, което му е дадено с Решение [№ 45/2016], съгласно което срокът за подаване на молба за отмяна на основание разпоредбите на член 21, параграф 2 от Закон [№ 554/2004] е едномесечен и тече от датата на връчването на окончателното решение, чиято отмяна се иска?“.

По преюдициалния въпрос

- 23 С поставения въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали правото на Съюза, и по-специално принципите на равностойност и ефективност, трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална разпоредба съгласно тълкуването ѝ в решение на национална юрисдикция, която предвижда преклузивен едномесечен срок за подаването на молба за отмяна на влязло в сила съдебно решение, постановено в нарушение на правото на Съюза, който тече от връчването на решението, чиято отмяна се иска.
- 24 Най-напред следва да се отбележи, че от преписката, с която разполага Съдът, следва, че г-жа Călin е била задължена да заплати екологична таксова марка за моторни превозни средства, при положение че в решение от 9 юни 2016 г., *Budişan* (C-586/14, EU:C:2016:421), Съдът по същество постановява, че член 110 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска налог какъвто е споменатата екологична таксова марка.
- 25 В тази връзка според постоянната съдебна практика правото на възстановяване на данъци и такси, събрани от държава членка в нарушение на правото на Съюза, е последица от и допълнение към правата, които правните субекти черпят от разпоредбите на правото на Съюза, забраняващи подобни данъци и такси, съгласно тълкуването на тези разпоредби от Съда. Следователно държавите членки по принцип са задължени да върнат събраните в нарушение на правото на Съюза данъци и такси (вж. в този смисъл решения от 9 ноември 1983 г., *San Giorgio*, 199/82, EU:C:1983:318, т. 12, от 19 юли 2012 г., *Littlewoods Retail* и др., C-591/10, EU:C:2012:478, т. 24 и от 6 октомври 2015 г., *Târşia*, C-69/14, EU:C:2015:662, т. 24).
- 26 При все това следва да се припомни значението на принципа на силата на пресъдено нещо както в правния ред на Съюза, така и в националните правни системи. Действително с цел да се гарантира както стабилността на правото и на правоотношенията, така и доброто правораздаване, е важно съдебните решения, които са влезли в сила след изчерпване на възможностите или изтичане на сроковете за обжалване, да не могат повече да бъдат оспорвани (решения от 10 юли 2014 г., *Impresa Pizzarotti*, C-213/13, EU:C:2014:2067, т. 58, от 6 октомври 2015 г., *Târşia*, C-69/14, EU:C:2015:662, т. 28 и от 29 юли 2019 г., *Hochtief Solutions Magyarországi Fióktelepe*, C-620/17, EU:C:2019:630, т. 54).
- 27 Следователно правото на Съюза не задължава националния съд да не прилага вътрешноправните процесуални норми, от които произтича силата на пресъдено нещо на дадено решение, дори ако това би позволило да се отстранят последиците от вътрешно правоотношение, които са несъвместими с това право (решения от 10 юли 2014 г., *Impresa Pizzarotti*, C-213/13, EU:C:2014:2067, т. 59, от 6 октомври 2015 г., *Târşia*, C-69/14, EU:C:2015:662, т. 29 и от 29 юли 2019 г., *Hochtief Solutions Magyarországi Fióktelepe*, C-620/17, EU:C:2019:630, т. 55).

- 28 Действително се приема, че в правото на Съюза няма изискване, съгласно което националният съдебен орган по принцип е длъжен да преразгледа свое ползващо се със сила на пресъдено нещо решение, за да вземе предвид направено от Съда тълкуване на релевантна разпоредба от това право (вж. в този смисъл решения от 10 юли 2014 г., *Impresa Pizzarotti*, C-213/13, EU:C:2014:2067, т. 60, от 6 октомври 2015 г., *Târșia*, C-69/14, EU:C:2015:662, т. 38 и от 29 юли 2019 г., *Hochtief Solutions Magyarországi Fióktelepe*, C-620/17, EU:C:2019:630, т. 56).
- 29 За сметка на това, ако приложимите вътрешноправни процесуални норми предвиждат възможността при определени условия националният съд да отмени ползващо се със сила на пресъдено нещо съдебно решение, за да приведе правоотношението в съответствие с националното право, тази възможност трябва, съгласно принципите на равностойност и ефективност, да надделее, ако тези условия са налице, така че да бъде възстановено съответствието на това правоотношение с правната уредба на Съюза (вж. в този смисъл решения от 10 юли 2014 г., *Impresa Pizzarotti*, C-213/13, EU:C:2014:2067, т. 62, от 6 октомври 2015 г., *Târșia*, C-69/14, EU:C:2015:662, т. 30 и от 29 юли 2019 г., *Hochtief Solutions Magyarországi Fióktelepe*, C-620/17, EU:C:2019:630, т. 60).
- 30 В действителност съгласно принципа за лоялно сътрудничество, закрепен в член 4, параграф 3 ДЕС, процесуалните правила за производствата, предназначени да гарантират защитата на правата, които правните субекти черпят от правото на Съюза, не трябва да бъдат по-неблагоприятни от тези, които уреждат аналогични вътрешноправни производства (принцип на равностойност) и не трябва да правят практически невъзможно или прекомерно трудно упражняването на правата, предоставени от правния ред на Съюза (принцип на ефективност) (решение от 24 октомври 2018 г., ХС и др., C-234/17, EU:C:2018:853, т. 22 и цитираната съдебна практика).
- 31 Когато се преценява дали са спазени посочените изисквания, трябва да се държи сметка за мястото на съответните правила в цялото производство, за развитието на това производство и за особеностите на тези правила пред различните национални инстанции (решения от 27 юни 2013 г., *Агроконсултинг-04*, C-93/12, EU:C:2013:432, т. 38 и цитираната съдебна практика, както и от 24 октомври 2018 г., ХС и др., C-234/17, EU:C:2018:853, т. 24).
- 32 В случая от информацията, с която разполага Съдът, следва, че румънската правна уредба съдържа способ за защита, позволяващ да се иска отмяна на влезли в сила съдебни решения, които се оказват в противоречие с правото на Съюза. От разясненията на запитващата юрисдикция става ясно, че молбата за отмяна се подава в едномесечен срок, който тече от връчване на съдебното решение, чиято отмяна се иска. Посоченият срок произтича от Решение № 45/2016, което е постановено относно тълкуването и прилагането на член 21, параграф 2 от Закон № 554/2004.
- 33 Поради това следва да се провери дали този срок е съвместим с принципите на равностойност и ефективност.

По принципа на равностойност

- 34 Както бе припомнено в точка 30 от настоящото решение, когато се разглеждат искания за защита на права, които правните субекти черпят от правото на Съюза, принципът на равностойност не допуска държава членка да предвижда процесуални правила, които са по-неблагоприятни от процесуалните правила, приложими към сходни вътрешни производства.
- 35 Поради това следва да се провери дали производството по разглежданата от запитващата юрисдикция молба за отмяна може да се счита за сходно с производството по молба, произтичаща от нарушение на вътрешното право, като се държи сметка за предмета,

основанието и главните характеристики на тези производства (вж. в този смисъл решения от 27 юни 2013 г., Агроконсултинг-04, C-93/12, EU:C:2013:432, т. 39 и от 24 октомври 2018 г., ХС и др., C-234/17, EU:C:2018:853, т. 27).

- 36 В тази връзка, както по същество отбелязва генералният адвокат в точка 55 от своето заключение, в мотивите на акта за преюдициално запитване запитващата юрисдикция не упоменава съществуването на производство по молба за отмяна, произтичаща от нарушение на вътрешното право, което би могло да се счита за сходно с производството по разглежданата от запитващата юрисдикция молба.
- 37 За сметка на това Комисията сочи, че производството за отмяна на влязло в сила съдебно решение, с което е нарушено правото на Съюза, предвидено в член 21, параграф 2 от Закон № 554/2004, е сходно с предвиденото в член 509, параграф 1, точка 11 от Гражданския процесуален кодекс, който установява възможност да се подаде молба за отмяна на съдебно решение, когато, „след като решението е влязло в сила, Curtea Constituțională (Конституционен съд) се е произнесъл по повдигнато възражение по това дело, като е обявил за противоконституционна разпоредбата, за която се отнася възражението“.
- 38 Комисията счита, че в случая принципът на равностойност е нарушен, тъй като процесуалните правила, приложими в производствата на основание член 509, параграф 1, точка 11 от Гражданския процесуален кодекс, са по-благоприятни отколкото приложимите в производствата по молби за отмяна на основание член 21, параграф 2 от Закон № 554/2004. Всъщност според Комисията, докато молба в рамките на първото производство може да бъде подадена в тримесечен срок от датата на публикуване на решението на Curtea Constituțională (Конституционния съд), с което се установява неконституционност на национална разпоредба, молбата в рамките на второто производство трябва да се подаде в едномесечен срок от датата на връчване на решението, чиято отмяна се иска.
- 39 Както обаче отбелязва генералният адвокат в точки 71 и 77 от своето заключение, при действието на член 509, параграф 1, точка 11 от Гражданския процесуален кодекс решението, постановено от Curtea Constituțională (Конституционния съд), с което се установява неконституционност на национална разпоредба, позволява да се отмени само влязлото в сила съдебно решение, постановено в производство, в хода на което страните са повдигнали възражение за неконституционност на национална разпоредба, докато член 21, параграф 2 от Закон № 554/2004 позволява да се отмени всяко влязло в сила съдебно решение, постановено в нарушение на правото на Съюза.
- 40 При все това, в отсъствието на уточнения по въпроса, Съдът не е в състояние да се произнесе по наличието или липсата на сходство между производството за отмяна, образувано по член 21, параграф 2 от Закон № 554/2004, и предвиденото в член 509, параграф 1, точка 11 от Гражданския процесуален кодекс, нито пък по въпроса дали произтичащите от принципа на равностойност изисквания в случая са налице.
- 41 При това положение запитващата юрисдикция следва да провери спазването на принципа на равностойност в главното производство в светлината на цитираната в точка 30 от настоящото решение съдебна практика, като се припомня, че тази юрисдикция си запазва възможността да отправи ново преюдициално запитване, когато ще бъде в състояние да представи на Съда всички данни, които да му позволят да се произнесе по въпроса относно спазването на принципа на равностойност (вж. в този смисъл определение от 12 май 2016 г., Security Service и др., C-692/15—C-694/15, EU:C:2016:344, т. 30 и цитираната съдебна практика).

По принципа на ефективност

- 42 Що се отнася до принципа на ефективност, следва да се припомни, че съгласно постоянната практика на Съда всеки случай, в който се поставя въпросът дали дадена национална процесуална разпоредба прави невъзможно или прекомерно трудно прилагането на правото на Съюза, трябва да се анализира, като се държи сметка за мястото на тази разпоредба в цялото производство, за неговото развитие и за неговите особености пред различните национални инстанции. В това отношение следва, ако е необходимо, да се вземат предвид по-конкретно гарантирането на правото на защита, принципът на правната сигурност и правилното протичане на производството (решения от 14 юни 2012 г., Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, т. 49, от 22 февруари 2018 г., INEOS Köln, C-572/16, EU:C:2018:100, т. 44 и от 24 октомври 2018 г., ХС и др., C-234/17, EU:C:2018:853, т. 49).
- 43 Що се отнася по-специално до преклузивните срокове, Съдът е постановил, че определянето на разумни преклузивни срокове за обжалване в интерес на правната сигурност е съвместимо с принципа на ефективност (вж. в този смисъл решения от 16 декември 1976 г., Rewe-Zentralfinanz и Rewe-Zentral, 33/76, EU:C:1976:188, т. 5, от 10 юли 1997 г., Palmisani, C-261/95, EU:C:1997:351, т. 28, от 29 октомври 2015 г., BBVA, C-8/14, EU:C:2015:731, т. 28 и от 22 февруари 2018 г., INEOS Köln, C-572/16, EU:C:2018:100, т. 47).
- 44 В случая от материалите по делото на разположение на Съда се установява, че в съответствие с Решение № 45/2016, Curtea de Apel Ploiești (Апелативен съд Плоещ) е приел, че втората молба за отмяна, подадена от г-жа Călin, е просрочена. В съответствие с това решение срокът за подаване на молба за отмяна е едномесечен и тече от връчването на решението от 15 май 2014 г., чиято отмяна се иска, на г-жа Călin.
- 45 Поради това следва да се провери дали е разумен този срок, при чието изтичане страната вече няма право да подава молба за отмяна на влязло в сила съдебно решение, постановено в нарушение на правото на Съюза.
- 46 В тази връзка следва да се констатира, че едномесечният срок за подаването на такава молба за отмяна на влязло в сила съдебно решение, която съгласно заглавието на член 21 от Закон № 554/2004 представлява „извънреден“ способ за защита, сам по себе си не буди възражения.
- 47 Всъщност преклузивният срок за подаване на молба за отмяна е разумен, тъй като позволява на страната да прецени дали са налице основания да поиска отмяна на влязло в сила съдебно решение и евентуално да подготви молбата за неговата отмяна. В това отношение трябва да се отбележи, че в настоящото дело въобще не се поддържа, че предвиденият за целта едномесечен срок е неразумен (вж. по аналогия решение от 6 октомври 2009 г., Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, т. 44).
- 48 Трябва също да се уточни, че срокът за подаване на молба за отмяна в главното производство започва да тече от връчването на съответното влязло в сила съдебно решение на страните. В този смисъл страните не биха могли да се окажат в положение, при което този срок е изтекъл, без дори да са били запознати с влязлото в сила съдебно решение (вж. по аналогия решение от 6 октомври 2009 г., Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, т. 45).
- 49 При това положение продължителността на срока за подаване на молба за отмяна по главното производство сама по себе си не може да направи практически невъзможно или прекомерно трудно подаването на молба за отмяна на влязло в сила съдебно решение.
- 50 Що се отнася до реда и условията за прилагане на този срок, следва да се припомни, че следствие от принципа на правната сигурност е принципът на защита на оправданите правни очаквания и първият изисква, от една страна, правните норми да бъдат ясни и точни, а от друга

страна, прилагането им да е предвидимо за лицата (вж. в този смисъл решения от 15 февруари 1996 г., Duff и др., C-63/93, EU:C:1996:51, т. 20, от 10 септември 2009 г., Plantanol, C-201/08, EU:C:2009:539, т. 46 и от 11 юни 2015 г., Berlington Hungary и др., C-98/14, EU:C:2015:386, т. 77).

- 51 Видно от акта за преюдициално запитване, едномесечният срок за подаване на молба за отмяна е определен с Решение № 45/2016, което е задължително за румънските юрисдикции от публикуването му в *Monitorul Oficial al României*. Както личи от писмените отговори на страните на отпратен от Съда въпрос, макар това решение да е постановено на 12 декември 2016 г., то е публикувано в *Monitorul Oficial al României* едва на 23 май 2017 г.
- 52 Затова Решение № 45/2016 все още не е било публикувано в *Monitorul Oficial al României*, когато г-жа Călin е подала втората си молба за отмяна на 17 август 2016 г.
- 53 С оглед на изложените съображения се оказва, с уговорката относно проверките, които следва да извърши запитващата юрисдикция, че Curtea de Apel Ploiești (Апелативен съд Плоещ) е приложил срока по Решение № 45/2016, за да констатира просрочие на втората молба за отмяна, подадена от г-жа Călin, когато това решение все още не е било публикувано. В допълнение, от информацията, с която разполага Съдът, не се установява, че в румънската правна уредба, към момента, в който г-жа Călin е подала споменатата молба за отмяна, е съществувал друг срок за подаване на такава молба за отмяна, който би могъл да бъде счетен за ясен, точен и предвидим по смисъла на цитираната в точка 50 от настоящото решение съдебна практика.
- 54 В заседанието румънското правителство все пак посочи, че преди публикуването на Решение № 45/2016 в *Monitorul Oficial al României* румънските юрисдикции прилагат различни срокове за подаване на молби за отмяна, основаващи се на член 21, параграф 2 от Закон № 554/2004, тъй като не са били задължени да приложат конкретен срок.
- 55 Въпреки че с това твърдение румънското правителство се опитва да оправдае прилагането на разрешението, открито в Решение № 45/2016, още преди неговото публикуване, се налага констатацията, че такава практика не може да направи ясно, точно и предвидимо правилото относно срока за подаване на молбата за отмяна, нито пък да допринесе за постигане на целта, свързана с правната сигурност.
- 56 Освен това, тъй като запитващата юрисдикция е посочила, че прилагането на посочения срок от Curtea de Apel Ploiești (Апелативен съд Ploiești) е довело до невъзможност за възстановяване на г-жа Călin на таксата, събрана в нарушение на правото на Съюза, като се има предвид, че г-жа Călin не разполага с никакво друго национално процесуално средство, за да ѝ бъде възстановена тази такса, следва да се припомни, както отбелязва генералният адвокат в точка 103 от заключението си, че принципът на силата на пресъдено нещо не е пречка за признаването на принципа за отговорността на държавата за решение на юрисдикция, която се произнася като последна инстанция (решение от 30 септември 2003 г., Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, т. 40), каквато е запитващата юрисдикция. В действителност частноправните субекти не следва да бъдат лишени — по-специално заради това че извършеното с такъв съдебен акт нарушение на правата, произтичащи от правото на Съюза, вече не може да бъде отстранено по общия ред — от възможността да ангажират отговорността на държавата, за да получат юридическа защита на правата си (решения от 30 септември 2003 г., Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, т. 34, от 6 октомври 2015 г., Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, т. 40 и от 24 октомври 2018 г., XS и др., C-234/17, EU:C:2018:853, т. 58).

57 С оглед на посоченото по-горе на поставения въпрос следва да се отговори, че:

- правото на Съюза, и по-специално принципите на равностойност и ефективност, трябва да се тълкува в смисъл, че по принцип допуска национална разпоредаба съгласно тълкуването ѝ в решение на национална юрисдикция, която предвижда преклузивен едномесечен срок за подаването на молба за отмяна на влязло в сила съдебно решение, постановено в нарушение на правото на Съюза, който тече от връчването на решението, чиято отмяна се иска;
- същевременно принципът на ефективност във връзка с принципа на правната сигурност трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска при обстоятелства като разглежданите в главното производство национална юрисдикция да прилага едномесечен преклузивен срок за подаването на молба за отмяна на влязло в сила съдебно решение, когато в момента на подаване на тази молба за отмяна съдебното решение, с което се въвежда посоченият срок, все още не е било публикувано в *Monitorul Oficial al României*.

По съдебните разноски

58 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (четвърти състав) реши:

- 1) Правото на Съюза, и по-специално принципите на равностойност и ефективност, трябва да се тълкува в смисъл, че по принцип допуска национална разпоредаба съгласно тълкуването ѝ в решение на национална юрисдикция, която предвижда преклузивен едномесечен срок за подаването на молба за отмяна на влязло в сила съдебно решение, постановено в нарушение на правото на Съюза, който тече от връчването на решението, чиято отмяна се иска.
- 2) Същевременно принципът на ефективност във връзка с принципа на правната сигурност трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска при обстоятелства като разглежданите в главното производство национална юрисдикция да прилага едномесечен преклузивен срок за подаването на молба за отмяна на влязло в сила съдебно решение, когато в момента на подаване на тази молба за отмяна съдебното решение, с което се въвежда посоченият срок, все още не е било публикувано в *Monitorul Oficial al României*.

Подписи